

Afgørelser – Reg. nr.: 07559.00

Fredningen vedrører: Hvidding Krat

Domme

Taksationskommissionen 21-11-1984

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 29-06-1984

Fredningsnævnet 19-01-1983

Kendelser

Deklarationer

TAKSATIONSKOMMISSIONEN>

TAKSATIONSKOMMISSIONEN
VEDRØRENDE NATURFREDNING

REG. NR. 75.59

ADRESSE:

AMALIEGADE 13, 1256 KØBENHAVN K
TLF. 01 - 11 95 65

Sag nr. 200. Fredning af Hvidding krat.

Kendelse:

(Meddelt den 21. november 1984)

Overfredningsnævnets afgørelse af 29. juni 1984 om erstatning i anledning af fredningen af Hvidding krat i Tjele og Purhus kommuner, Viborg og Århus amter, er påklaget til taksationskommissionen vedrørende naturfredning af Knud Rasmussen (løbenr. 6) og Jørgen og Jens Søndergaard Bødker (løbenr. 22).

Taksationskommissionen har i denne sag været tiltrådt af de amtsrådsvalgte medlemmer for Viborg amt (løbenr. 6) og Århus amt (løbenr. 22). Kommissionen har den 29. september 1984 besigtiget de fredede arealer. Under taksationen var Jørgen og Jens Søndergaard Bødker bistået af skovrider Fr. Paludan, Midtjysk Skovdyrker Forening. For Viborg amtsråd mødte amtsrådsmedlem Bent Hansen og afdelingsleder Mogens Elberling, sidstnævnte tillige på vegne Århus amts fredningsadministration. Tjele kommune gav møde ved kommunalbestyrelsesmedlem Arne Dalsgaard.

ad løbenr. 6.

Ejeren har alene nedlagt påstand om forhøjelse af erstatningen for det ubevoksede areal på 2,4 ha, som efter fredningsafgørelsen ikke må tilplantes, medens erstatningsfastsættelsen i øvrigt accepteres. Ejeren har heller ikke anfægtet overfredningsnævnets afgørelse, for så vidt det er lagt til grund, at erstatningen for det ubevoksede areal ikke kan udmåles efter en skovøkonomisk beregningsmodel, men må fastsættes skønsmæssigt med udgangspunkt i arealets handelsværdi. Derimod har ejeren påstået overfredningsnævnets erstatningstakst på 3.000 kr. pr. ha forhøjet til 8.000 kr. pr. ha. Han har henvist til, at en tilplantning af arealet ville være en naturlig disposition, ikke mindst når henses til, at udbyttet af almindelig agerdrift forringes som følge af skyggevirkningen af bevoksningen på begge sider af den smalle ager. Arealets handelsværdi må anslås til 16.000 kr. pr. ha, og erstatningen bør sættes til halvdelen af handelsværdien, således som det er fast praksis ved ekspropriationer til vejformål i tilfælde, hvor der ikke sker afståelse af selve ejendomsretten, men for eksempel pålægges oversigtsservitutter eller sker midlertidig rådighedsfratagelse med henblik på terrænsenkning.

Under besigtigelsen blev taksationskommissionen opmærksom på, at en mindre del af det areal, der fredes under denne ejendom, beliggende i det sydøstlige hjørne af det fredede, er angivet med urigtig signatur på fredningskortet. Overfredningsnævnet har på forespørgsel meddelt, at fredningskortet vil blive berigtiget, således at arealet omfattes af fredningsbestemmelsernes § 4, b, stk. 1-3, i stedet for § 4, c. På det kort, der hørte til fredningsnævnets afgørelse, var arealet rigtigt angivet, og det har også ved overfredningsnævnets afgørelse - herunder erstatningsafgørelsen - været lagt til grund, at arealet er løvtræsbevokset.

Taksationskommissionens bemærkninger:

Selv om arealet - som også antaget af overfredningsnævnet - ville være velegnet til dyrkning af pyntegrønt, kan der ved erstatningsfastsættelsen ikke ses bort fra, at det i den nuværende ejers besiddelsestid gennem mange år har været anvendt til almindelige landbrugsmæssige formål, hvortil det må anses for velegnet, og at der ved fredningen ingen begrænsning sker i muligheden for at fortsætte hermed. Arealet består af god sandmuldet jord og indgår efter sin beliggenhed efter kommissionens skøn som et naturligt led i ejendommens samlede markdrift.

Kommissionen finder ikke, at de erstatningstakster, som finder anvendelse ved vejekspropriationer, kan være vejledende ved en indskrænkning i ejerens rådighedsmuligheder som den, der her finder sted. Ved de af ejeren nævnte tilfælde af vejekspropriation vil der ofte være tale om arealer af beskeden størrelse, og der vil i de samlede erstatningsbeløb formentlig jævnlige indgå erstatning for ulemper af midlertidig karakter. Taksationskommissionen finder det ikke antageligt, at forbudet mod tilplantning skulle bevirke en nedgang i handelsværdien af det omhandlede areal med halvdelen. Når tilfælde henses til, at fredningen kun kan antages at have begrænset indflydelse på ejendommens handelsværdi, finder kommissionen ikke grundlag for at tilsidesætte det skøn, overfredningsnævnet har anlagt ved erstatningens fastsættelse. Taksationskommissionen stadfæster derfor overfredningsnævnets afgørelse.

ad løbenr. 22.

Under taksationen har skovrider Paludan oplyst, at ejerne accepterer de almindelige principper for erstatningsfastsættelse.

sen, som har fundet udtryk i overfredningsnævnets afgørelse. Klagen vedrører alene det forhold, at der ved overfredningsnævnets afgørelse er sket en nedsættelse af det erstatningsbeløb, fredningsnævnet havde fastsat, med ca. 40%, medens nedsættelserne i øvrigt ligger på omkring 20%. Skovrider Paludan har nærmere anført, at denne forskel - der påstås elimineret ved taksationen - beror på, at der ved erstatningsberegningen for denne ejendom fejlagtigt ikke er ydet erstatning for forbud mod tilplantning af yderligere 10% af det bevoksede areal eller 0,9 ha med pyntegrønt. For dette påstås en forhøjelse af erstatningen, der i overensstemmelse med fredningsnævnets og overfredningsnævnets erstatningsfastsættelse for pyntegrøntarealer bør ansættes til 15.000 kr. Desuden er anført, at denne ejendom er selvstændigt matrikuleret uden at være samnoteret eller samvurderet med nogen landbrugsejendom. Den er derfor frit omsættelig også til købere, der ikke opfylder betingelserne for at kunne erhverve landbrugsejendomme, og har derfor en handelsværdi, som er højere end værdien for landbrugspligtige arealer. Forskellen udgør antagelig 25 - 30% og bør afspejles i fredningserstatningen.

Taksationskommissionens bemærkninger:

Ved erstatningsberegningerne vedrørende pyntegrøntarealer har såvel Dansk Skovforening som fredningsnævnet og overfredningsnævnet regnet med en tilplantning med pyntegrønt på 10% af hver ejendoms fredede, tilplantningsegnede areal. Erstatningerne dækker tabet ved enten ikke at måtte foretage tilplantning eller ved efter en 40 årig omdrift ikke at måtte foretage gen-tilplantning med pyntegrønt, eventuelt en kombination af disse forbudssituationer. Hvor der - som tilfældet er på den af taksationen omfattede ejendom - allerede ved fredningen var tilplantet 10% eller mere af arealet med pyntegrønt, er der ikke fastsat erstatning for manglende adgang til at udvide pyntegrøntarealet. Taksationskommissionen finder derfor ikke grundlag for på dette punkt at imødekomme ejernes påstand om forhøjelse af erstatningen.

Derimod er taksationskommissionen enig med ejerne i, at ejendommens arealværdi som ikke landbrugspligtig overstiger værdien af de fredede landbrugspligtige skovarealer. Der kan på baggrund heraf ikke ses bort fra, at fredningen bevirker en noget større nedgang i handelsværdien. Taksationskommissionen finder derfor, at erstatningen vedrørende denne ejendom skønsmæssigt bør forhøjes med 10.000 kr.

Herefter bestemmes:

Erstatningsbeløbene under denne taksationssag fastsættes således:

Løbenr. 6,	Knud Rasmussen	85.000 kr.
	heraf 7.200 kr. for et 2,4 ha	
	stort ubevokset areal	

Løbenr. 22,	Jørgen Bødker og	
	Jens Søndergaard Bødker	45.000 kr.

Beløbene forrentes som bestemt ved overfredningsnævnets afgørelse af 29. juni 1984.

I godtgørelse for sagsomkostninger under sagens behandling for taksationskommissionen tillægges der Jørgen Bødker og Jens Søndergaard Bødker 1.500 kr., hvilket beløb kan udbetales direkte til Midtjysk Skovdyrker Forening.

Jens Lunøe

Karl Nielsen

Ehlers Allermann

Ingemann Wittrup

OVERFREDNINGSNÆVNET>

Kont. 1215 I N Ø

REG. NR. 75 59

29/6.1984

Overfredningsnævnets afgørelse

af 29. juni 1984

om fredning af Hvidding Krat i Tjele og Purhus kommuner,
Viborg og Århus amter (sag nr. 2558/83).

Fredningsnævnet for Viborg amts sydlige fredningskreds har ved kendelse af 19. januar 1983 bestemt fredning af ca. 83 ha af Hvidding Krat i Tjele og Purhus kommuner. Fredningens hovedformål er at bevare områdets nuværende tilstand af lysåbent jysk egekrat, hvor denne tilstand er bevaret, og at genskabe den, hvor den er gået tabt ved tilplantning og tilgroning. Fredningen berører 24 ejendomme (løbenumre) i privat eje samt et mindre areal, der ejes af Tjele kommune. Frednings-sagen er rejst af Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningsnævnets kendelse er i medfør af naturfredningslovens § 25 forelagt overfredningsnævnet til efterprøvelse og er tillige påklaget rettidigt til overfredningsnævnet af 2 af de private ejere.

De ankende ejere har for så vidt angår fredningens gennemførelse og fredningsbestemmelsernes indhold navnlig protesteret mod fredningsområdets afgrænsning og mod den ret, der er tillagt det offentlige til at udføre landskabspleje og herunder foretage rydning af bevoksninger. Disse ejere har endvidere ønsket fredningsbestemmelserne tydeliggjort i forskellige henseender.

Under sagens behandling for overfredningsnævnet har Midtjysk Skovdyrker Forening imidlertid for en række ejere udtalt sig imod fred-

ningens gennemførelse og herved henvist til, at der findes flere hundrede egekrat i Jylland. For det tilfælde, at fredningen dog gennemføres, har foreningen foreslået en række tydeliggørelser og mindre ændringer af fredningsbestemmelserne.

Danmarks Naturfredningsforening har anbefalet fredningen gennemført i det væsentlige som bestemt af fredningsnævnet. Andre egekrat i Jylland har ikke en udstrækning som Hvidding Krat, og der findes i dag kun ganske få lignende egekrat tilbage i Danmark. Ud over sin arealmæssige udstrækning er Hvidding Krat endvidere ganske speciel som et lysåbent sammenhængende egekrat med et særligt dyre- og planteliv. Foreningen kan imidlertid i vidt omfang tilslutte sig de ændringer af fredningsbestemmelserne, som Midtjysk Skovdyrker Forening har foreslået.

Viborg og Århus amtsråd har begge udtalt, at der knytter sig store fredningsinteresser til Hvidding Krat, og at en fredning er i overensstemmelse med intentionerne i den igangværende fredningsplanlægning. Amtsrådene har derfor anbefalet, at fredningen gennemføres.

Tjele kommunalbestyrelse har udtalt sig imod en fredning.

For fredningsnævnet har naturfredningsrådet anbefalet fredningen og lagt vægt på, at området bliver bevaret som levested for den rige og ret sjældne sommerfuglefauna. Det er derfor vigtigt, at der ikke foretages nytilplantning med nåletrær, og for at den hidtidige tilstand af overvejende lav lysåben kratskov kan bevares, bør der foretages en vis hugst, f.eks. svarende til den årlige tilvækst. Naturfredningsrådet har endvidere fremhævet områdets værdi i geologisk henseende.

I sagens behandling har deltaget 10 af overfredningsnævnets medlemmer:

Overfredningsnævnet skal enstemmigt udtale:

Det tiltrædes, at Hvidding Krat bør søges opretholdt som en særlig skovtype, hvor det lysåbne egekrat bevares og i fornøden udstrækning genskabes, og hvor levevilkårene for den særlige sommerfuglefauna søges opretholdt og forbedret. Hvidding Krat bør derfor undergives fredningsbestemmelser med sigte herpå.

Den af fredningsnævnet fastlagte afgrænsning af fredningsområdet tiltrædes.

Om fredningens indhold bemærkes:

En bevaring af den særlige skovtype i Hvidding Krat gør det nødvendigt, at hugsten i egekrattet fortrinsvis sker ved plukhugst eller under en plukhugstlignende driftsform, og at hugsten ikke overstiger den årlige tilvækst. Den renafdrift, som kan tillades, må derfor begrænses til højst 2.500 m² årligt pr. ejendom, som det også er bestemt af fredningsnævnet, men må yderligere begrænses til ikke at overstige den årlige tilvækst.

Det tiltrædes, at de nåletræsbevoksede arealer, når den normale omdriftsalder er opnået, kun må tilplantes med eg, som så vidt muligt skal være af lokal oprindelse. Det tiltrædes endvidere, at tilplantningen må foretages ved Viborg henholdsvis Århus amtsråds foranstaltning, hvis vedkommende ejer ikke selv ønsker at foretage den, men ejerne bør også fritages for eventuel efterbehandling og pleje af disse arealer i den udstrækning, hvori de ikke selv ønsker at udføre arbejdet.

Realiteten i de øvrige fredningsbestemmelser tiltrædes, men bestemmelserne bør på forskellige punkter tydeliggøres.

Idet fredningsnævnets kendelse ophæves, fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det ca. 83 ha store område, som er afgrænset på kortet, der hører til overfredningsnævnets afgørelse (fredningskortet), og som omfatter de på vedhæftede fortegnelse anførte matrikelnumre helt eller delvis:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til hovedformål at bevare områdets nuværende tilstand af lysåbent jysk egekrat og at genskabe denne tilstand, hvor den er gået tabt ved tilplantning eller tilgroning. Fredningen tilsigter endvidere at forbedre livsvilkårene for sommerfuglefaunaen i området.

§ 2. Bevaring af områdets nuværende tilstand.

Det fredede område skal bevares i den nuværende tilstand, medmindre fredningens formål tilsiger, at der foretages ændringer. Der må således bl.a. ikke foretages rydninger, tilplantning med nåletrær, terrænændringer eller ændringer

af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres bebyggelse, medmindre sådanne ændringer af den nuværende tilstand er tilladt eller påbudt i de følgende bestemmelser eller tillades ved en dispensation efter § 8.

§ 3.   Terrænændringer.

Der må som nævnt i § 2 ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller afgravning.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at ejeren af matr.nr. 5 a, Hvidding By, Vorning, tager grus til eget brug fra den nuværende grusgrav.

§ 4.   Arealernes drift

- a.   Arealerne må ikke yderligere afvandes eller opdyrkes.
- b.   De skovbevoksede arealer skal drives således, at de med tiden fremstår med en løvtræsbevoksning, hvor egen er klart dominerende, men hvor der også forekommer betydelige indslag af andre løvtræsarter såsom bævreasp, birk, bøg og røn m.v., og hvor bevoksningerne ofte er så lysåbne, at også enebær kan forekomme.

De løvtræsbevoksede arealer må ikke ryddes, og de må ikke erstattes eller underplantes med nåletrær. Ved driften af arealerne må der kun foretages hugst i et omfang, som ikke overstiger tilvæksten på arealerne. Hugsten skal ske ved plukhugst eller under en plukhugstlignende driftsform, men der må dog hvert år på en ejendom foretages renafdrift af maksimalt 2.500 m², hvis begrænsningen af hugsten til den årlige tilvækst kan overholdes. Bøgetræsbevoksningen på matr.nr. 3 a, Hvidding By, Vorning, der er vist på fredningskortet med storprikket signatur, kan dog bevares som bøgeskov, hvis ejeren ønsker det.

I løvtræsbevoksningerne må der ikke sprøjtes med pesticider eller gødskes. En dispensation efter § 8 til sprøjtning

skal dog meddeles, hvis sprøjtningen tilsigter bekæmpelse af skadedyrsangreb.

De nåletræsbevoksede arealer, der er vist på fredningskortet med småprikket signatur, må efter den normale omdriftsalder for den pågældende bevoksning kun tilplantes med eg af så vidt muligt lokal oprindelse. Birk og andre løvtræskulturer må dog iblandes.

For den ca. 1,5 ha store ubevoksede ager på matr.nr. 9 o, Hvidding By, Vorning, ved indkørslen til grusgraven gælder følgende særbestemmelse: Arealet skal tilplantes med eg. Ejeren har dog ret til på arealet at plante gran til juletræer på betingelse af, at der iplantes ca. 25 % eg, men efter afdrift af granerne skal arealet overgå til ren egebeplantning.

For den del af skrænten i grusgraven på matr.nr. 9 a, Hvidding By, Vorning, som er omfattet af fredningen, gælder følgende særbestemmelse: Med det formål at bevare synlige jordlag må skrænten ikke tilplantes, uanset at der i deklaration af 1. november 1974 er stillet krav om tilplantning.

c. De nu ubevoksede arealer, der er vist på fredningskortet med skravering, må ikke tilplantes med træer eller buske.

§ 5.

Landskabspleje.

Viborg amtsråd henholdsvis Århus amtsråd har ret til uden udgift for vedkommende ejer at udføre plejearbejder til virkeliggørelse af fredningens formål. Der kan som led i plejen dannes lysåbninger for at skabe optimale livsbetingelser for dyre- og plantelivet, herunder sommerfuglefaunaen, og således at der tages hensyn til, at også ener skal kunne forekomme.

Plejearbejderne kan først udføres, efter at der er givet ejeren af arealet mulighed for selv at udføre dem inden for en frist af mindst et år.

Når amtskommunen som led i plejen foretager rydning af større værdier af træ, som ejeren af arealet ikke selv

har skovet, tilfalder træet amtskommunen i det omfang, det er nødvendigt til dækning af omkostningerne ved skovningen beregnet efter laveste akkordsats. Det træ, der fremkommer ved amtskommunens plejearbejder iøvrigt, tilfalder ejeren af det pågældende areal, såfremt ejeren fjerner træet inden en af amtsrådet fastsat passende frist, og ellers amtskommunen. Ejeren af arealet kan ikke stille krav om opskæring, sammenbæring og kørsel til fast vej.

Tilplantning med eg af de nu nåletræsbevoksede arealer, der er vist på fredningskortet med småprikket signatur, foretages ved vedkommende amtsråds foranstaltning og uden udgift for arealets ejer. Det samme gælder både den tilplantning eller tilsåning med eg, som amtsrådet i øvrigt finder nødvendig til opfyldelse af fredningens formål, og efterbehandlingen og kultiveringen af arealer, som er tilplantet eller tilsået med eg. Amtsrådet skal give ejeren forudgående meddelelse om det påtænkte arbejde, og ejeren har da ret til selv at udføre det efter nærmere anvisning fra amtsrådet om tidspunkt og fremgangsmåde, men må i så fald selv afholde udgifterne dertil.

§ 6.

Bebyggelse m.v.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder boder, skure o.lign. samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Fredningen er dog ikke til hinder for opstilling af nødvendige arbejdsskure, når de ikke er større end 10 m² og ikke kan anvendes til overnatning.

Der må ikke anbringes campingvogne o.lign., og teltslagning må ikke finde sted.

§ 7.

Andre konstruktioner og anlæg.

Det følger ligeledes af § 2, at der ikke må etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der ikke anbringes tårne og master, og der må ikke foretages vejanlæg eller vejreguleringer bortset fra de for land- og skovbrugsdriften nødvendige. Der må heller ikke fø-

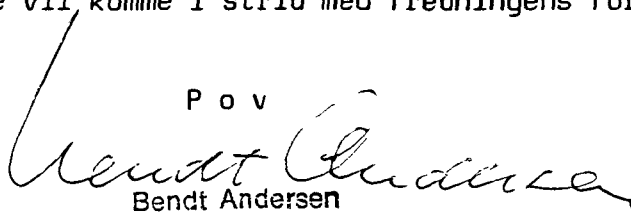
res luftledninger over det fredede areal bortset fra ledninger til lokal strømforsyning.

§ 8.

Dispensation.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-7 kan meddeles efter reglerne i naturfredningslovens § 34, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål.

P o v

Bendt Andersen
overfredningsnævnets formand

F O R T E G N E L S E

over ejendomme, der er helt eller delvis omfattet af overfredningsnævnets afgørelse af 29. maj 1984 om fredning af Hvidding Krat i Tjele og Purhus kommuner, Viborg og Århus amter.

Hvidding By, Vorning:

Matr.nr. 3 a, 4 a, 4 r, 5 a, 5 c, 5 g, 5 p, 5 x, 6 k, 6 p, 7 a, 7 g,
8 a, 9 a, 9 h, 9 o, 12 c, 12 h, 12 k, 13 a, 13 b, 13 c, 13 d, 14 b,
14 i, 20 b, 24 al, 24 v og umatrikuleret areal af fælles lergrav.

Nørbæk By, Nørbæk:

Matr.nr. 13 f, 13 k, 14 a,   15 n og 16 d.

29/
6-1984

Overfredningsnævnets afgørelse

af 29. juni 1984

om erstatning i anledning af fredningen af Hvidding Krat i Tjele og Purhus kommuner, Viborg og Århus amter (sag nr. 2558/83).

Fredningsnævnet for Viborg amts sydlige fredningskreds har den 19. januar 1983 truffet afgørelse om erstatningen i anledning af den samtidig bestemte fredning af Hvidding Krat i Tjele og Purhus kommuner, ialt ca. 83 ha. Erstatning blev tilkendt de 24 private ejere, hvis ejendomme helt eller delvis er omfattet af fredningen, med ialt 703.780 kr. med renter. Tjele kommune, som ejer et mindre areal under fredningen, er ikke tilkendt erstatning.

Fredningsnævnets afgørelser er i henhold til naturfredningslovens § 25 forelagt overfredningsnævnet til efterprøvelse. Erstatningsfastsættelsen er tillige påklaget til overfredningsnævnet af 7 ejere. En af disse ejere har senere frafaldet sin klage.

Det fremgår af fredningsnævnets afgørelse, at erstatning er tilkendt ejerne med dels 800 kr. pr. ha for generelle ulemper som følge af fredningen, dels beløb af varierende størrelse for specielle tab, som fredningen påfører ejerne ved at afskære dem fra at drive arealerne med nåletræer. Erstatningen for disse specielle tab er udmålt med udgangspunkt i forstøkonomiske beregningsmodeller, der dannede grundlag for tabsberegninger foretaget i foråret 1982 af Dansk Skovforening på ejernes vegne. Fredningsnævnet har imidlertid i det væsentlige fulgt de indvendinger, som miljøministeriet, skovstyrelsen, har fremsat mod nogle af de anlagte forudsætninger. Dansk Skovforenings beregninger ville således føre til en samlet erstatning for de specielle tab på ca. 1,6 mill.kr., medens denne del af erstatningen efter skovstyrelsens opfattelse burde udgøre mellem ca. 0,5 og ca. 0,9 mill.kr. Erstatning for de specielle tab blev tilkendt af fredningsnævnet med ialt 638.100 kr.

Af de 6 ejere, der har opretholdt deres påklage af fredningsnævnets erstatningstilkendelse, er 4 ejere - ejerne af ejendommene under lb. nr. 20, 22, 23 og 24 - repræsenteret af Midtjysk Skovdyrker Forening, der har påstået erstatningen for de specielle tab forhøjet i overensstemmelse med ændrede beregninger foretaget i efteråret 1983 af Dansk Skovforening for alle arealer omfattet af fredningen. De ændrede beregninger vil føre til en samlet erstatning for de specielle - skovdyrkningsmæssige - tab på 1.764.000 kr.

Ejeren af ejendommen under lb.nr. 8 har påstået den tilkendte erstatning på 74.020 kr. forhøjet til 225.000 kr. Erstatningskravet omfatter - ud over erstatning i overensstemmelse med Dansk Skovforenings beregninger - særskilte beløb navnlig for forringelse af jagt og tab af herlighedsværdi (30.000 kr.), for udgifter til skelsætning (20.000 kr.) og for tab ved i tiden efter fredningssagens rejsning i efteråret 1980 ikke at have kunnet foretage sprøjtning af et i 1979 tilplantet areal (35.000 kr.).

Ejeren af ejendommen under lb.nr. 14 har uden nærmere begrundelse påstået erstatningen forhøjet.

Miljøministeriet har for overfredningsnævnet fastholdt sine indvendinger mod nogle af de forudsætninger, der indgår i Dansk Skovforenings beregninger.

Af fredningsområdet på ca. 83 ha drives ca. 76 ha som skov, mens ca. 4 ha er landbrugsareal og resten navnlig vejarealer og grusgrave.

Der hviler fredskovspligt på ca. 73 ha af skovarealerne, idet kun ejendommene under lb.nr. 11, 12 og 12 a samt dele af ejendommene under lb.nr. 2 og 19 ikke er undergivet fredskovspligt.

Ejendommene under lb.nr. 2-8, 17, 19, 20, 21 og 23-25, ialt ca. 65 ha, er undergivet landbrugspligt.

Skovarealerne udgøres helt overvejende af egebevoksning, ialt ca. 62 ha, og bærer iøvrigt fortrinsvis nåletræer. Egebevoksningen har karakter af lysåbent egekrat på overgangen til egeskov og drives under en plukhugstlignende driftsform. Efter de nu fastsatte fredningsbestemmelser må løvtræsbevoksningerne ikke erstattes eller underplantes med nåletræer, og de eksisterende nåletræsbevoksninger skal med enkelte undtagelser efter omdrift afløses af løvtræer, især eg. Driftsformen for løvtræsbevoksningerne skal principielt fastholdes som plukhugst og under den begrænsning, at hugsten ikke må overstige tilvæksten. En vis renafdrift er dog tilladt. De utilplantede arealer i fredningsområdet må med en enkelt undtagelse ikke tilplantes.

Ved ejendomsvurderingerne er arealerne ikke særskilt vurderet, idet de alle udgør - som oftest mindre - dele af en samlet fast ejendom.

Dansk Skovforening har anført, at ejerne uden fredningen kunne erstatte en betydelig del af det nuværende løvtræsbevoksede areal med nåletræsbevoksninger og derved opnå et væsentligt større økonomisk udbytte af skovdriften. En del af denne konvertering kunne foregå ved tilplantning med pyntegrøntsarter. De ubevoksede arealer kunne for størstedelens vedkommende anvendes til juletræs- og pyntegrøntdrift.

I de senere år har Dansk Skovforening, Det danske Hedeselskab, Skovteknisk Institut, skovstyrelsen og statsskattedirektoratet i fællesskab regelmæssigt udarbejdet skovøkonomiske tabelværker over jord- og venteværdier for forskellige træarter og boniteter. Dansk Skovforenings beregninger af det skovdyrkningsmæssige tab, som de af fredningsnævnet fastsatte fredningsbestemmelser påfører den enkelte ejer pr. tidspunktet for fredningsnævnets kendelse, bygger på tabelværket fra 1980, idet der er anlagt bl.a. følgende forudsætninger:

1) Af de nuværende lavproduktive løvtræsarealer antages ca. 80 % - for ca. 4 ha fordelt på 8 ejendomme dog en lavere andel, gennemsnitligt 50 % - konverteret til nåletræsbevoksninger, idet resten skønnes at måtte bibeholdes med løvtræer af hensyn til en stabil skovopbygning.

2) På hver ejendom antages 10 % af de nuværende bevoksede arealer efter konverteringen fra løv til nål at være blevet tilplantet med pyntegrøntsarter. Pyntegrønt er beregnet som nobilis i 40-årig omdrift.

3) Konverteringen til og de ubevoksede arealers tilplantning med nåletræer er beregningsteknisk antaget at ville være foretaget i foråret 1982, idet dette tidspunkt ligger midt i den 4 års-periode, hvorover hele områdets omdannelse måtte være udstrakt, og som regnes påbegyndt i marts 1980, da fredningsstyrelsen nedlagde foreløbigt forbud efter naturfredningslovens § 11 mod etablering af forhold i strid med den påtænkte fredning.

4) Boniteten for rødgran er under hensyn til bonitetsforløbet gennem hele omdriften ansat til II.0 med en omdriftsalder på 60 år, idet 6 faktiske målinger i fredningsområdet viser boniteter mellem I.4 og II.0, og idet rødgranboniteten i to nærliggende skove - Tjele skovdistrikt og Himmestrup skov - er dokumenteret til at ligge omkring II.0 og i driftsplanerne for to andre nærliggende skove - Fussingø statsskovdistrikt

og Løvskal skove - er ansat til henholdsvis II.4-5 og II.1. Boniteten er udtryk for sammenhængen mellem træernes alder og højde, således at jo højere træerne er ved samme alder, desto bedre er produktiviteten, og med et desto lavere tal angives boniteten.

5) Ved beregningen af jordværdien (jordens brugsværdi forstået som den nøgne jords værdi til dyrkning af den pågældende træart med den forventede bonitet) er ved tilbagediskonteringen af de fremtidige indtægter og udgifter anvendt en realrentefod på 4 %, for pyntegrøntsarealer dog 10 % på grund af den mere risikofyldte investering ved denne driftsform.

6) Ved beregningen af jordværdien for egekulturer til ./ 10.078 kr. pr. ha for de arealer, der i dag er nåletræsbevoksede, og som efter endt omdrift kun må tilplantes med eg, er det forudsat, at det offentlige afholder udgifterne til kulturanlægget, medens ejerne afholder udgifter til hegning og udrensninger efter hegnets nedlægning. I de tabsberegninger, der blev forelagt fredningsnævnet, var jordværdien for eg ansat til ./ 29.591 kr. pr. ha, idet det da var forudsat, at ejerne skulle afholde udgifterne også til kulturanlægget. Den foretagne ændring har medført en nedsættelse af erstatningen til de 11 ejere, for hvis vedkommende spørgsmålet er relevant, med ialt ca. 62.000 kr. Dansk Skovforening er enig i, at jordværdien for eg kan ansættes til ca. 2.800 kr. pr. ha, hvis det offentlige afholder udgifterne ikke blot til kulturanlægget, men tillige de nævnte plejeudgifter.

Det skovdyrkningsmæssige tab for de enkelte ejere, som er beregnet ved anvendelse af de skovøkonomiske tabeller under bl.a. de angivne forudsætninger, er opgjort pr. foråret 1982 og derefter forhøjet med 10 %. Forhøjelsen skyldes, at fredningserstatningen først forrentes fra datoen for fredningsnævnets kendelse den 19. januar 1983.

Til de således fremkomne beløb er lagt 1.000 kr. pr. ha skov til udligning af det yderligere tab, der påføres ejerne som følge af den ret, som i fredningsnævnets kendelse er tillagt det offentlige til i forbindelse med plejeforanstaltninger at foretage salg af skovede effekter til dækning af omkostningerne ved plejen. Det er herved gjort gældende, at amtskommunen, der skal forestå plejen, savner kendskab til råtræmarkedet og derfor let kan påføre ejerne tab.

Dansk Skovforenings beregninger kan med afrundede beløb sammenfattes således:

- a. Tab som følge af, at løvtræsbevoksede arealer ikke må konverteres til nål (48,4 ha) 1.178.000 kr.,
hvoraf 435.000 kr. refererer sig til den mulige tilplantning med pyntegrøntsarter (5,9 ha).
- b. Tab som følge af, at nåletræsbevoksede arealer efter omdrift ikke må gentilplantes med nål (10,9 ha) 110.000 kr.,
hvoraf 44.000 kr. refererer sig til den mulige gentilplantning med pyntegrøntsarter (1,4 ha).
- c. Tab som følge af, at ubevoksede arealer ikke må tilplantes (3,9 ha) 246.000 kr.
- d. Forhøjelsen med 10 % 153.000 kr.
- e. Tab som følge af det offentliges ret til at sælge skovede effekter 77.000 kr.
1.764.000 kr.

Forhøjelsen med ca. 168.000 kr. i forhold til de for fredningsnævnet forelagte tabsberegninger skyldes dels medtagelsen af posterne d og e, hvorved det samlede tab er beregnet til ca. 230.000 kr. mere, og dels en nedsættelse af post b med ca. 62.000 kr. i overensstemmelse med den ændrede jordværdi for eg.

Miljøministeriet har anfægtet rigtigheden af nogle af de forudsætninger, som Dansk Skovforening har anlagt, og har fundet dette standpunkt sandsynliggjort i den omstændighed, at det af Dansk Skovforening opgjorte samlede tab for ejerne må antages stort set at svare til arealernes handelsværdi.

Til ovennævnte forudsætning nr. 2 om størrelsen af arealerne, der kunne anvendes til dyrkning af pyntegrønt, har ministeriet anført, at udbyttemodellen for pyntegrønt ikke uden videre kan anvendes på pyntegrøntarealer på 0,1 ha og derunder. Arealer af så ringe størrelse kan nemlig ikke give det samme udbytte pr. ha som større arealer. Ministeriet kan iøvrigt tiltræde den anlagte forudsætning om pyntegrøntdyrkning på 10 % af det bevoksede areal som den i økonomisk henseende optimale skovdrift.

Ministeriet har endvidere gjort opmærksom på, at det skovøkonomiske tabelværks udbyttemodel for pyntegrønt er ændret fra 1980-udgaven til 1981-udgaven. Ændringerne, hvori Dansk Skovforening var enig, omfatter en reduktion af pyntegrøntudbyttet og dermed af jordværdien. Tabet må i hvert fald beregnes på grundlag af modellen i 1981-udgaven, men selv dette vil fremkalde et for stort beløb, da modellen er udtryk for det maksimalt opnåelige under ideelle forhold og derfor ikke kan anvendes umiddelbart på Hvidding Krat, som er en mindre parcelskov uden lokal forstlig ledelse. En mere realistisk forventning til det fremtidige udbytte ved pyntegrøntdyrking i Hvidding Krat kan komme til udtryk, hvis ansættelsen af jordværdien sker ved anvendelse af en realrentefod på 15 % i stedet for den af Dansk Skovforening benyttede rentefod på 10 %, jfr. den ovennævnte forudsætning nr. 5. Ministeriet har herved henvist til den af taksationskommissionen vedrørende naturfredning den 5. november 1979 afsagte kendelse, hvori der ved erstatningsberegningen for pyntegrønt på et større skovdistrikt med lokal forstlig administration blev anvendt en rentefod på 12 %. Ministeriet har endvidere henvist til, at en rentefod på 15 % svarer bedre til den af statsskattedirektoratet anvendte kapitaliseringsfaktor på 6 ved værdiansættelse af pyntegrøntarealer.

Hvis ministeriets betragtninger vedrørende pyntegrønt tages til følge, vil alene dette medføre en reduktion af det tab, som Dansk Skovforening har beregnet, med ca. 500.000 kr.

Til ovennævnte forudsætning nr. 4 om bonitet II.0 for rødgran har ministeriet anført, at erstatningen bør beregnes efter boniteten ved afdriftstidspunktet, og at denne bonitet i Hvidding Krat antagelig vil ligge mellem II.5 og III.0. Denne antagelse bygger på skøn fra de tilsynsførende skovridere over boniteten i de omkringliggende skove. En bonitet på II.0 i Hvidding Krat er vel ikke ganske urealistisk, men dog udtryk for en optimistisk vurdering af produktionsmulighederne. Der kan ikke lægges afgørende vægt på de foretagne 6 målinger i Hvidding Krat, idet de målte rødgranvækster var omgivet og dermed beskyttet af højere egetræer. Hvis tabsberegningerne udføres under forudsætning af henholdsvis bonitet II.5 med den dertil hørende optimale omdriftsalder på 65 år og bonitet III.0 med omdriftsalderen 70 år, vil alene dette medføre en reduktion af det tab, som Dansk Skovforening har beregnet, med henholdsvis ca. 300.000 kr. og ca. 500.000 kr.

Ministeriet har dernæst anført, at jordværdien for egekulturer i den anvendte beregningsmodel må ansættes til ca. 2.800 kr. pr. ha, hvis fredningsbestemmelserne om plejeforanstaltninger ændres eller præciseres i overensstemmelse med Dansk Skovforenings henstilling. Denne ændring vil medføre en reduktion af det tab, som Dansk Skovforening har beregnet for de pågældende 11 ejere, med ialt ca. 70.000 kr.

Dansk Skovforening har heroverfor fastholdt de anlagte forudsætninger. Foreningen har konstateret enighed med ministeriet om principperne for den førstøkonomiske beregning i overensstemmelse med det skovøkonomiske tabelværk og har navnlig anført følgende til støtte for berettigelsen af de omtvistede forudsætninger for beregningen:

Et pyntegrøntareal på 10 % af de nuværende bevoksede arealer ligger i underkanten af det realistiske og bør ud fra en gennemsnitsbetragtning anvendes også for de små parceller.

Pyntegrøntmodellen i tabelværket fra 1980 bør anvendes, idet udbyttetallene i denne model ikke er udtryk for nogen særlig optimistisk vurdering, når der sammenlignes med faktisk konstaterede udbyttetallene fra en række skovdistrikter. Endvidere bygger foreningens tabsberegning vedrørende pyntegrønt på jordværdien ved dyrkning med nobilis, uanset at denne værdi er ca. 33 % lavere end værdien ved dyrkning af nordmannsgran, som allerede dyrkes flere steder i Hvidding Krat.

Selv om der knytter sig en vis usikkerhed til pyntegrønstdrift, er der ikke grundlag for at forhøje den rentefod på 10 %, som i en årrække har været anvendt i nobilisberegningerne. En forhøjelse kan efter en udtalelse fra Skovteknisk Institut ikke begrundes med nogen risiko for hidtil ukendte skader som følge af luftforurening, og risikoen for ekstreme vejr- og klimaforhold, der kan fremkalde skader, er ubetydelig. En forhøjelse kan heller ikke begrundes med den hidtidige prisudvikling, idet den årlige prisstigning gennem de sidste 8 år gennemsnitligt har svaret nogenlunde til inflationen. I de normale tabelværdier for nobilis anvender statsskattedirektoratet da også en rentefod på 5 % ved ansættelsen af jordens brugsværdi, hvorimod kapitaliseringsfaktoren på 6 benyttes ved ejendomsvurderingen ved ansættelse af handelsværdien.

I sagens behandling har deltaget 10 af overfredningsnævnets medlemmer.

Overfredningsnævnet skal enstemmigt udtale:

Overfredningsnævnet har ved anden afgørelse af dags dato tiltrådt fredningen af Hvidding Krat, men foretaget nogle ændringer af fredningsbestemmelserne. Af en vis betydning for erstatningsfastsættelsen er ændringerne i bestemmelserne om renafdrift og landskabspleje, idet disse ændringer formindsker tabet, således som det er beregnet af Dansk Skovforening.

Der er mellem Dansk Skovforening og miljøministeriet enighed om, at et egnet udgangspunkt for beregningen af det tab, som fredningen påfører ejerne, vil være skovmodellerne for eg, rødgran og pyntegrønt i de skovøkonomiske tabelværker. Resultatet af den skovøkonomiske beregningsmodel, som dernæst må bringes i anvendelse, er imidlertid afhængig af især den antagne bonitet for de pågældende træarter og forventningen til, hvordan realrenten udvikler sig i de kommende årtier. Selv beskudne ændringer af disse forudsætninger vil føre til betydelige udsving af det beregnede tab. Hertil kommer, at tabelværket efter det oplyste forudsætter, at der er tale om rationel skovdrift på en veldrevet skovbrugsejendom, og at formålet med de opstillede modeller i første række er at muliggøre en afvejning af alternative skovdriftsformer, selv om modellerne tillige kan anvendes under en afvejning af det økonomiske udbytte af skovdrift over for udbyttet af andre investeringer. De i sagen foreliggende tabsberegninger kan allerede af disse grunde kun tillægges en vis vejledende betydning for størrelsen af det samlede tab.

Fredningserstatningen må fastsættes med udgangspunkt i den nedgang i ejendommenes handelsværdi ved kontant betaling, som fredningen kan antages at medføre. For de skovarealer, der er omfattet af fredningen, kan værdinedgangen - såfremt arealerne udgjorde en samlet ejendom under fredskovspligt - ikke antages at overstige 250.000 á 300.000 kr. Da brugsværdien af arealerne for de enkelte nuværende ejere må antages at overstige arealernes handelsværdi i ikke-fredet tilstand, må der imidlertid ved erstatningsfastsættelsen tillige henses hertil.

De skovøkonomiske tabsberegninger findes for skovarealernes vedkommende at kunne anvendes som vejledende for det indbyrdes forhold mellem erstatningsbeløbene til de enkelte ejere, når der er foretaget forskellige korrektioner af forudsætningerne for beregningerne. Medens der ikke i det af miljøministeriert anførte findes fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fravige Dansk Skovforenings antagelser om rødgranboniteten i Hvidding Krat og om tilplantning af 10 % af arealet til pyntegrønt også på de små parcel-

ler, findes der derimod at burde lægges en noget højere realrentefod til grund end de anvendte 10 % for pyntegrønt og 4 % iøvrigt. Endvidere findes det rigtigst for pyntegrønt at anvende skovmodellen i det skovøkonomiske tabelværk for 1981. I den anvendte model for eg må der dernæst foretages en ændring som følge af de ændrede fredningsbestemmelser om pleje.

Da den væsentligste funktion af de skovøkonomiske tabsberegninger således er at give vejledning for det indbyrdes forhold mellem erstatningsbeløbene, er det uden større betydning yderligere at korrigere for tilbagediskonteringstidspunktet. Dette tidspunkt burde imidlertid være ansat senere end foråret 1982, dels fordi det ikke kan antages, at samtlige løvtræsarealer uden fredningen ville være blevet konverteret til nål i det mulige omfang over en kun 4-årig periode, og dels fordi perioden i hvert fald først kan regnes fra tidspunktet for udløbet af det foreløbige forbud efter naturfredningslovens § 11. Da de tilkendte erstatninger forrentes fra datoen for fredningsnævnets kendelse, er der heller ikke grundlag for den forhøjelse med 10 %, som er indeholdt i Dansk Skovforenings tabsberegninger.

Ejerne har ifølge fredningsbestemmelserne ret til selv at foretage rydninger og plejearbejder iøvrigt og vil i så fald kunne foretage salg af de skovede effekter. Der er derfor ikke grundlag for som påstået at forhøje erstatningen med 1.000 kr. pr. ha skov.

Særligt om det ubevoksede areal på ejendommen under lb.nr. 6 bemærkes: Erstatning for forbudet mod tilplantning af marginal landbrugsjord findes ikke at kunne udmåles efter en skovøkonomisk beregningsmodel, idet der er knyttet for store usikkerhedsmomenter dertil. Erstatningen må i overensstemmelse med taksationspraksis i fredningssager fastsættes skønsmæssigt til et beløb pr. ha og findes i det foreliggende tilfælde, hvor arealet er næsten fuldstændigt omgivet af skov og for så vidt velegnet til dyrkning af pyntegrønt, at kunne fastsættes til 3.000 kr. pr. ha.

Særligt om ejendommen under lb.nr. 19 bemærkes: Den fastsatte særbestemmelse for den ca. 1,5 ha store ager ved indkørslen til grusgraven muliggør en omdrift af gran til juletrær på ca. 75 % af arealet og findes efter omstændighederne at kunne begrunde en erstatning vedrørende dette areal på 3.000 kr.

Når fredningserstatningen fastsættes som ovenfor anført, kan der ikke yderligere tilkendes ejerne 800 kr. pr. ha, som er omfattet af fredningen. Erstatningen til ejere af skovbevoksede arealer, som ikke er under hverken fredskovspligt eller landbrugspligt, bør derimod forhøjes skønsmæssigt, idet handelsværdien af disse arealer må antages at være noget større pr. ha end af de øvrige skovparceller.

De særlige erstatningskrav, som ejeren af ejendommen under lb.nr. 8 har fremsat, kan ikke tages til følge. Det bemærkes herved, at fredningen efter dens formål ikke kan antages at ville forringe jagten eller formindske ejendommens herlighedsværdi, at eventuelle udgifter for ejerne til skelsætning ikke er nødvendiggjort af fredningen, og at fredningssagen ikke har været til hinder for sprøjtning i nåletræsbevoksninger og dermed ikke forhindret sprøjtning på det areal, der blev tilplantet med nåletræer i 1979.

Erstatning for fredningen tilkendes herefter de enkelte ejere således:

<u>Lb.nr. 1</u> , Det danske Spejderkorps, Nordjyllands distrikt (matr.nr. 4 <u>r</u> , Hvidding By, Vorning)	6.000 kr.
<u>Lb.nr. 2</u> , Bjørn Melbye (matr.nr. 5 <u>x</u> og 13 <u>d</u> , sstd.)	7.000 kr.
<u>Lb.nr. 3</u> , Gerda Kjeldsen Hermansen (matr.nr. 14 <u>b</u> , sstd.)	3.000 kr.
<u>Lb.nr. 4</u> , Karen Kjeldgaard (matr.nr. 5 <u>p</u> , sstd. og matr.nr. 12 <u>c</u> , sstd.)	4.000 kr.
<u>Lb.nr. 5</u> Udgået	
<u>Lb.nr. 6</u> , Knud Rasmussen (matr.nr. 3 <u>a</u> , sstd.)	85.000 kr.
<u>Lb.nr. 7</u> , Svend Aage Rytter Jensen (matr.nr. 4 <u>a</u> , 12 <u>k</u> , sstd.)	90.000 kr.
<u>Lb.nr. 8</u> , Knud Hjorth Rasmussen (matr.nr. 13 <u>a</u> , sstd.)	65.000 kr.
<u>Lb.nr. 9</u> , Ove Østerballe (matr.nr. 14 <u>i</u> , sstd.)	1.500 kr.
<u>Lb.nr. 10</u> , Anders Johan Arler (matr.nr. 12 <u>h</u> , sstd.)	3.000 kr.

<u>Lb.nr. 11,</u>	H. Ingemann Pedersen (matr.nr. 5 <u>g</u> , sstd.)	2.000 kr.
<u>Lb.nr. 12,</u>	Lodsejere i Hvidding v/Adolf Lade Nielsen (umatrikuleret areal samt matr.nr. 24 <u>v</u> , sstd.)	3.000 kr.
<u>Lb.nr. 12 a,</u>	Tjele kommune (matr.nr. 24 <u>a1</u> , sstd.)	0 kr.
<u>Lb.nr. 13,</u>	G. Møller Jacobsen som tidligere ejer eller Bjarne Klæstrup Kristensen som nuværende ejer (matr.nr. 13 <u>c</u>), sstd.)	1.000 kr.
<u>Lb.nr. 14,</u>	Jørgen V. Bøje (matr.nr. 13 <u>b</u> , og matr.nr. 6 <u>p</u> , sstd.)	27.500 kr.
<u>Lb.nr. 15,</u>	Kristian Krohn (matr.nr. 5 <u>c</u> , sstd.)	3.000 kr.
<u>Lb.nr. 16,</u>	Asger Sørensen (matr.nr. 6 <u>k</u> , sstd.)	6.500 kr.
<u>Lb.nr. 17,</u>	Anton Henrik Lade Nielsen og Anders Adolf Lade Nielsen som tidligere ejere eller Anton Henrik Lade Nielsen som nuværende eneejer (matr.nr. 7 <u>a</u> og 7 <u>g</u> , sstd.)	1.000 kr.
<u>Lb.nr. 18,</u>	Udgået	
<u>Lb.nr. 19,</u>	Jens Roed Nielsen (del af matr.nr. 8 <u>a</u> , 9 <u>h</u> , 9 <u>o</u> , og 20 <u>b</u> , sstd.)	85.000 kr.
<u>Lb.nr. 20,</u>	Niels Nielsen (matr.nr. 9 <u>a</u> , sstd.)	10.000 kr.
<u>Lb.nr. 21,</u>	Hanne Lykke Jakobsen (matr.nr. 5 <u>a</u> , sstd.)	11.000 kr.
<u>Lb.nr. 22,</u>	Jørgen Bødker og Jens Søndergaard Bødker (matr.nr. 16 <u>d</u> , Nør-bæk By, Nørbæk)	35.000 kr.

<u>Lb.nr. 23,</u>	Ole Fiil (matr.nr. 15 <u>n</u> , sstd.)	65.000 kr.
<u>Lb.nr. 24,</u>	Henning H. Nørgaard (matr.nr. 14 <u>a</u> , sstd.)	40.000 kr.
<u>Lb.nr. 25,</u>	Kristen R. Jørgensen (matr.nr. 13 <u>k</u> , sstd.)	17.000 kr.
<u>Lb.nr. 26,</u>	Thorbjørn Krogh som tidligere ejer el- ler Flemming Lanng som nuværende ejer (matr.nr. 13 <u>f</u> , sstd.)	1.000 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes efter naturfredningslovens § 19, stk. 4, 1. punktum, fra den 19. januar 1983 (datoen for fredningsnævnets kendelse) med en årlig rente, der er 1 % højere end den af Danmarks Nationalbank til enhver tid fastsatte diskonto.

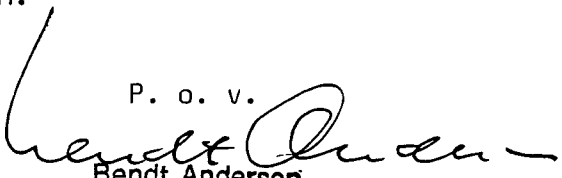
Fredningsnævnet har tillagt ejerne godtgørelser for sagkyndig bistand med ialt 33.210,87 kr. Efter naturfredningslovens § 31 kan fredningsnævnets afgørelser om godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under sagens behandling for fredningsnævnet ikke påklages til overfredningsnævnet.

I godtgørelse for sagkyndig bistand under sagens behandling for overfredningsnævnet tillægges der Midtjysk Skovdyrker Forening et beløb på 20.000 kr., hvoraf 2.406 kr. udgør fuld dækning for rejseudgifter, som er foranlediget af overfredningsnævnet.

Den samlede fredningserstatning på 572.500 kr. med renter og de tilkendte omkostningsbeløb på ialt 53.210,87 kr. udredes med 75 % af staten og 25 % af Århus og Viborg amtskommuner i forholdet 1:2.

Overfredningsnævnets ovenstående afgørelse af erstatningspørgsmålene i sagen kan påklages til Taksationskommissionen vedrørende naturfredning (adresse: Amaliegade 13, 1256 København K.) af ejerne under fredningen samt af miljøministeriet og Århus amtsråd og Viborg amtsråd. Klagefristen er 4 uger fra den dag, overfredningsnævnets afgørelse er meddelt den pågældende. Størrelsen af det tilkendte omkostningsbeløb kan dog ikke påklages til taksationskommissionen.

P. o. v.

Bendt Andersen
overfredningsnævnets formand

FREDNINGSNÆVNET>

KØRT 1215 I NØ

F R E D N I N G S N Æ V N E T
FOR VIBORG AMTS SYDLIGE
FREDNINGSKREDS.

REG.NR. 75 59

Fredn.J.nr. J - 18/1980

19/1-1983

K E N D E L S E

afsagt den 19. januar 1983

i sagen om fredning af Hvidding Krat

i Tjele og Purhus kommuner.

Ved skrivelse af 10. september 1980 til fredningsnævnet i Viborg har Danmarks Naturfredningsforening rejst sag om fredning af Hvidding Krat i Tjele og Purhus kommuner - et areal, der ifølge bilaget til skrivelseren var på ialt ca. 88,7 ha. Fredningsstyrelsen havde forinden i medfør af naturfredningslovens § 3, stk. 4, henvist sagen til behandling i fredningsnævnet i Viborg.

Formålet med fredningsforslaget er beskrevet således i den nævnte skrivelse:

" Forslaget går ud på, at ca. 89 ha. af Hvidding Krat beskyttes med en række fredningsbestemmelser, med det formål at bevare Hvidding krat som et lysåbent jysk egekrat til bevarelse af denne særlige skovtype samt at pleje området, herunder at skabe optimale livsvilkår for den til samme skovtype tilhørende flora og fauna, navnlig sommerfuglefaunaen. "

Viborg amtskommune og Århus amtskommune har begge i princippet tilsluttet sig fredningsforslaget, hvorimod de 2 kommuner - Tjele og Purhus - begge med nærmere angivne begrundelser har udtalt sig imod, at fredningen gennemføres, idet de herved har støttet lodsejernes så godt som eenstemmige protest mod fredningsforslaget.

Naturfredningsrådet har anbefalet fredningsforslaget under henvisning til områdets betydning som levested for en række sommerfuglearter, som ikke findes andre steder i landet, eller som er yderst sjældne. Rådet har endvidere fremhævet de landskabelige og geologiske værdier.

Der er endvidere indhentet udtalelser til sagen fra fortidsmindeforvaltningen og fra Viborg og Fussingø skovdistrikter.

Fredningsnævnet har afholdt møder i sagen den 30. oktober 1980, 30. november 1981 og 5. januar 1983.

Naturfredningsforeningens påstande både med hensyn til fredningens indhold og omfang er løbende blevet revideret navnlig i retning af en imødekommelse af lodsejernes ønsker.

Fredningsnævnets afgørelser i sagen.

Nævnets stillingtagen til, om fredningsbetingelserne er opfyldt.

Nævnet finder af de grunde, som er anført af Danmarks Naturfredningsforening, og som er tiltrådt af Naturfredningsrådet, at området omfattes af bestemmelserne i naturfredningslovens § 1, stk. 1, jvf. stk. 2, nr. 2, og at de værdier, der findes i området, har en så væsentlig interesse, at området bør fredes. Beslutningen om fredningens gennemførelse i princippet blev truffet allerede på mødet den 30. oktober 1980.

Fredningens omfang.

På fredningsnævnets møde den 30. november 1981 besluttedes det at lade fredningen omfatte de arealer, der er angivet på naturfredningsforeningens kortbilag dateret 28. maj 1980 og 13. november 1981 (sagens bilag 25) samt lærkeskrænten på matr.nr. 16 d Nørbæk by, Nørbæk (løbe nr.22). Det er senere yderligere besluttet også at medtage lærkeskrænten på matr.nr. 15 n smst. (løbe nr. 23). Disse udvidelser af det fredede område er vist på det kortbilag, som er revideret senest i april 1982 (sagens bilag 34 b). Der er efter mødet den 30. november 1981 blevet rejst spørgsmål om påny at inddrage et areal på ca. 1,3 ha af ejendom-

men matr.nr. 3 a Hvidding (løbe nr. 6). Dette areal var med i det oprindelige fredningsforslag, men blev frafaldet på et tidligt tidspunkt af sagsbehandlingen. Nævnet har ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for nu at lade det medinddrage under fredningen. Begrundelsen herfor er, at arealet ikke skønnes at være af en sådan betydning for fredningens formål, at det kan opveje forskellige praktiske ulemper, der ville opstå navnlig en forsinkelse af fredningsnævnets afslutning af sagen - hvis arealet nu skulle medinddrages.

Fredningen omfatter herefter et areal på ialt 82,13 ha, som er angivet på det vedhæftede kortbilag, og som fordeler sig således:

Ejer:	Matr.nr.	Areal:
1) Det danske Spejderkorps Nordjyllands distrikt v/ Ketty Hornbæk Nielsen, Århusvej 49, 8900 Randers	del af 4 <u>r</u> Hvidding by, Vorning,	1,0 ha
2) Bjørn Melbye, Godthåbsvej 80 <u>I</u> , 2000 København F.	del af 5 <u>x</u> smst. og del af <u>13 d</u> smst.	0,1 - 1,1 -
3) Henning Hermansen, Bavnehøjvej 29, Hvidding, 8834 Hammershøj	del af 14 <u>b</u> smst.	0,5 -
4) Karen Kjeldgaard, Burrehøj 36, Foulum, 8833 Ørum	del af 5 <u>p</u> smst. og del af <u>12 c</u> smst.	0,4 - 0,3 -
5) Udgået		
6) Knud Rasmussen, Kratvej 7, Hvidding, 8834 Hammershøj	del af 3 <u>a</u> smst.	6,9 -
7) Sv. Rytter Jensen, Bavnehøjvej 31, Hvidding, 8834 Hammershøj	del af 4 <u>a</u> smst. og del af <u>12 k</u> smst.	8,7 - 2,3 -
8) Kn. Hjort Rasmussen, Bavnehøjvej 86, Hvidding, 8834 Hammershøj	del af 13 <u>a</u> smst	6,4 -
9) Ove Østerballe, Tinghøjvej 14, Råsted, 8900 Randers	del af 14 <u>i</u> smst.	0,3 -
10) Anders Johan Poulsen, Ørsted, 8950 Ørsted	del af 12 <u>h</u> smst.	0,5 -
11) H. Ingemann Pedersen, Kobbersmedevej 20, 8900 Randers	del af 5 <u>g</u> smst.	0,2 -
12) Lodsejere i Hvidding, som ejere af nogle fællesare- ler	del af fælles lergrav og del af 24 <u>v</u> smst.	0,4 - 0,5 -
trp.		29,6 ha

trp. 29,6 ha

13)	G.Møller Jacobsen, Holmgårdsvej 14, Kristrup, 8900 Randers	del af 13 <u>c</u> smst.	0,4 -
14)	Jørgen V. Bøje, Tårupvej 7, Hvidding, 8834 Hammershøj	del af 13 <u>b</u> smst. og del af 6 <u>p</u> smst.	0,5 - 3,1 -
15)	Kristian Krohn, Trollemindevænget 5, 3400 Hillerød	del af 5 <u>c</u> smst.	0,8 -
16)	Asger Sørensen, Vorningvej 126, Vorning, 8834 Hammershøj	del af 6 <u>k</u> smst.	0,8 -
17)	Anton Henrik og Anders Adolf Lade Nielsen, Haversmosevej 9, Hvid- ding, 8834 Hammershøj	del af 7 <u>a</u> smst. og del af 7 <u>g</u> smst.	0,2 - 0,03 -
18)	Udgæet		
19)	Jens Roed Nielsen, Tåruphøjvej 11, Hvid- ding, 8834 Hammershøj	del af 8 <u>a</u> smst. del af 9 <u>h</u> smst. del af 9 <u>o</u> smst. og del af 20 <u>b</u> smst.	9,2 - 0,3 - 3,8 - 1,0 -
20)	Niels Nielsen, Vorningvej 82, Vorning, 8834 Hammershøj	del af 9 <u>a</u> smst.	3,0 -
21)	Hanne Lykke Jakobsen, Tåruphøjvej 9, Hvidding, 8834 Hammershøj	del af 5 <u>a</u> smst.	1,4 -
22)	Jørgen Bødker m.fl. Handest Østergård, Handest, 8990 Fårup	del af 16 <u>d</u> Nørbæk by, Nørbæk	9,1 -
23)	Ole Fiil, Østerkæret 20, Nørbæk, 8990 Fårup	del af 15 <u>n</u> smst.	10,1 -
24)	Henning H. Nørgaard, Østerkæret 10, Nørbæk, 8990 Fårup	del af 14 <u>a</u> smst.	6,3 -
25)	Kristen R. Jørgensen, Hviddingvej 28, Nørbæk, 8990 Fårup	del af 13 <u>k</u> smst.	2,2 -
26)	Thorbjørn Krogh, Kronborgvej 24, Tilst, 8381 Mundelstrup	del af 13 <u>f</u> smst.	0,3 -

---

 ialt 82,13 ha

Det bemærkes, at de angivne arealstørrelser hidrører fra Danmarks Naturfredningsforenings opmålinger, og at Viborg amtskommunes fredningskontor har foretaget en kontrolberegning af arealstørrelserne, der for en række ejendommers vedkommende viser nogle mindre afvigelser i nedadgående retning. Amtskommunen har overfor fredningsnævnet tilkendegivet, at der gør sig en sådan måleusikkerhed gældende, at det ikke med sikkerhed kan si-

ges, hvilke arealberegninger der er de rigtige. Af hensyn til arealstørrelsernes betydning for erstatningsfastsættelsen har nævnet lagt de største arealangivelser til grund.

Fredningens indhold.

De følgende bestemmelser har det hovedsigte at bevare områdets nuværende tilstand af lysåbent jysk egekrat, hvor denne tilstand er bevaret, og at genskabe den, hvor den er gået tabt ved tilplantning og tilgroning. Det tilstræbes herved først og fremmest at værne om livsvilkårene for sommerfuglefaunaen, men også at bevare et værdifuldt og særpræget naturområde.

A. Bestemmelser vedrørende bebyggelse m.v.

1. Der må ikke opføres ny bebyggelse herunder boder og skure o.l. Opstilling af arbejdsskure er dog tilladt på betingelse af, at de ikke er større end 10 m² og ikke kan bruges til overnatning.
2. Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der ikke anbringes campingvogne o.l. eller tårne og master eller føres luftledninger hen over det fredede areal ud over til lokal forsyning.
3. Etablering af pelsdyr- og fjerkræfarme, fasanerier samt drivhusgartnerier er ikke tilladt.

B. Bestemmelser vedrørende arealernes benyttelse.

1. Formålet med driften af de fredede arealer er, at de med tiden skal fremstå med en løvskovsbevoksning, hvor egen er klart dominerende, men hvor der også forekommer betydelige indslag af andre løvtræarter såsom bævreasp, birk, bøg og røn m.v., og hvor bevoksningerne ofte er så lysåbne, at også enebær kan forekomme.
Det tilstræbes, at hugsten ikke overstiger tilvæksten på arealerne. Principielt skal plughugst være den benyttede driftsform, dog skal det være tilladt at foretage renafdrift omfattende max. 1/2 tdr. land (1/4 ha) ad gangen.

De på kortbilaget angivne nåletræsbevoksninger erstattes efter om drift med eg af lokal proveniens. Det skal dog være tilladt at indblande birk og andre løvkulturer. Det drejer sig om følgende:

- Lb.nr. 6, matr.nr.3 a Hvidding by, Vorning (0,5 ha),
 - - 7, - - 4 a smst. (1,9 ha),
 - - 14, - - 6 p smst. (0,3 ha),
 - - 15, - - 5 c smst. (0,5 ha),

- Lb. nr. 19, matr.nr. 8 a og 20 b smst. (2,3 ha),
 - - 20, - - 9 a smst. (0,5 ha),
 - - 21, - - 5 a smst. (0,4 ha),
 - - 22, - - 16 d Nørbæk by, Nørbæk, (2,1 ha),
 - - 23, - - 15 n smst. (1,4 ha),
 - - 24, - - 14 a smst. (0,9 ha) og
 - - 25, - - 13 k smst. (0,1 ha).

De arealer af matr.nr. 3 a og 8 a, hvor der idag er bøg - vist på kortbilaget til kendelsen - kan bevares som bøgeskov.

2. Som følge af bestemmelserne under punkt 1 må eksisterende løvtræsbevoksninger ikke erstattes eller underplantes med nåletræer.
3. Udenfor de arealer, der er bevokset med skov, må tilplantning med træer og buske ikke finde sted. Undtaget er ageren ved indkørslen til grusgraven, der skal tilplantes med eg. Der kan dog, såfremt ejeren ønsker det, tilplantes med gran til juletræer, men i så fald skal der iplantes ca. 25% eg, således at arealet efter én afdrift af granerne overgår til ren egebeplantning.
4. Den del af skrænten i den eksisterende grusgrav på matr.nr. 9 a Vorning, som omfattes af fredningen, skal henligge ubevokset.
5. Arealerne må ikke yderligere afvandes eller opdyrkes.
6. Ændringer i terrænet eller terrænformerne, herunder udnyttelse af forekomster i jorden samt opfyldning og planering, er ikke tilladt.
 Det skal dog være lb.nr. 21 tilladt at tage grus til eget brug i den eksisterende grusgrav.
7. Arealerne må ikke benyttes til motorbane, skydebane, flyveplads, oplags- eller losseplads, bilophugningsplads el. lign., eller til henkastning af affald.
8. Vejanlæg og -reguleringer, bortset fra de for land- og skovbrugsdriften nødvendige veje, der følger det naturlige terræn, må ikke etableres.
9. Sprøjtning med pesticider samt gødskning må ikke finde sted i løvtræsbevoksningerne. Dog skal fredningsnævnet kunne tillade bekæmpelse af skadedyrsangreb.

C. Bestemmelser vedrørende landskabspleje m.v.

1. Fredningsmyndighederne skal have adgang til uden udgift for ejerne at foretage en aktiv landskabspleje, bl.a. etablering af lysåbninger for at skabe de optimale livsbetingelser for flora og fauna, herunder sommerfuglefaunaen, samt fjernelse af selvsåninger, som ikke er eg,

asp eller røn, tilbevoksningernes bevarelse.

Selvsåninger af nåletræ, bortset fra ene, fjernes successivt.

Disse plejearbejder kan først udføres, efter at der er givet ejeren af arealet mulighed for med en passende frist selv at udføre dem, og han enten tilkendegiver, at han ikke ønsker selv at udføre dem, eller arbejderne ikke er udført inden fristens udløb.

I de tilfælde, hvor det er fredningsmyndighederne der som led i deres landskabspleje foretager rydning af selvsåninger m.v., tilfalder eventuelt gavntræ den lodsejer, hvis areal det drejer sig om.

Lodsejeren kan til gengæld ikke stille krav om opskæring, oplægning og kørsel til fast vej. Såfremt der efter fredningsmyndighedernes skøn er tale om større værdier af gavntræ, som lodsejeren ikke selv ønsker at skove, tilfalder dette dog fredningsmyndighederne i det omfang, det er nødvendigt til dækning af omkostningerne ved skovningen beregnet efter laveste akkordsats.

2. Den tilplantning eller tilsåning med eg, som måtte vise sig at blive nødvendig til opfyldelse af fredningens formål, foretages af fredningsmyndighederne efter forudgående varslings af ejerne herom og uden udgift for ejerne. Såfremt ejerne selv ønsker at foretage tilplantningen eller tilsåningen, skal de dog have adgang hertil efter nærmere anvisning fra fredningsmyndighederne med hensyn til tidspunktet og fremgangsmåden. I så fald afholder ejerne selv udgifterne.

På grund af størrelsen af de erstatninger, der er tilkendt ved den samtidig hermed truffene afgørelse, skal sagen forelægges for overfredningsnævnet, jfr. naturfredningslovens § 25.

Fredningsnævnets afgørelse om fredningen og om fredningens indhold kan desuden efter naturfredningslovens § 26 påklages til overfredningsnævnet såvel af lodsejerne som af en række myndigheder m.v.. Klagefristen er 4 uger fra den dag, man har fået underretning om afgørelsen. Overfredningsnævnets adresse er Amaliegade 7, 1256 København K.

T h i b e s t e m m e s:

De dele af Hvidding Krat, som er markeret på det vedhæftede kortbilag, fredes. Det fredede areal er på 82,13 ha og fordeler sig på ejendommene matr.nr. 3 a, 4 a, 4 r, 5 a, 5 c, 5 g, 5 p, 5 x, 6 k, 6 p, 7 a, 7 g, 8 a, 8 b, 9 a, 9 h, 9 o, 12 c, 12 h, 12 k, 13 a, 13 b, 13 c, 13 d, 14 b,

14 i, 20 b, 24 y og på et umatrikuleret areal, der udgør en fælles lergrav, alt indenfor ejerlavet Hvidding by, Vorning, samt på matr.nr. 13 f, 13 k, 14 a, 15 n og 16 d Nørbæk by, Nørbæk.

Fredningen går ud på, at der pålægges arealerne de forpligtelser, der fremgår af bestemmelserne under A - C i foranstående kendelse.

Rørdam

Ingemann Jensen

Per Blendstrup

Arne Bech Sørensen

Peder Koch Nielsen

Udskriftens rigtighed bekræftes:

Rørdam
Rørdam

KORT 1215 I NØ

REG. NR. 7559

19/1-1983

F R E D N I N G S N Æ V N E T

FOR VIBORG AMTS SYDLIGE

FREDNINGSKREDS

Fredn.J.nr.J - 18/1980

A F G Ø R E L S E

truffet af fredningsnævnet i Viborg den 19.januar 1983
vedrørende erstatningsfastsættelsen i anledning af
den kendelse, der samtidig hermed er afsagt om
fredning af Hvidding Krat i Tjele og Purhus kommu-
ner.

Fredningsnævnet fastsætter erstatningen for de generelle ulemper som følge af fredningsbestemmelserne til den takst på 800 kr. pr. ha, som er opretholdt ved en taksationskommissionskendelse af 15. december 1982. Herudover skal der fastsættes en erstatning for de specielle tab, som indgrebet medfører ved at afskære ejerne fra den driftsmæssigt mere rentable udnyttelse af arealerne, som en tilplantning (eller fortsat drift) med nåletræer eller pyntegrønt ville give mulighed for.

Efter aftale mellem fredningsnævnet og lodsejerne er Dansk Skovforening anmodet om at beregne de erstatningskrav, som fredningen på dette punkt giver anledning til. Skovforeningens beregninger har været forelagt for skovstyrelsen, som på forskellige punkter har rejst indsigelse mod det erstatningsniveau, som skovforeningens beregninger fører til. Spørgsmålene har endvidere været drøftet på et almindeligt møde, hvorunder der også fra anden side - herunder Fussingø og Viborg skovdistrikter og Århus amtskommune - er gjort opmærksom på en række omstændigheder, der bevirker, at der knytter sig en betydelig grad af usikkerhed til erstatningsfastsættelsen.

Nævnet lægger ved sin afgørelse herom til grund, at fredningen nok påfører arealerne en værdiforringelse ved, at den mere rentable driftsform afskæres, men at arealerne også efter fredningens gennemførelse vil have en ikke ubetydelig handelsværdi. Da de af skovforeningen beregnede erstatningskrav ligger i nærheden af arealernes handelsværdi, ville en imødekommelse af disse erstatningskrav efter fredningsnævnets opfattelse føre til, at der blev tilkendt ejerne mere end fuld erstatning. Nævnet finder derfor at burde støtte sig til skovstyrelsens erstatningsberegninger, der fører til mere acceptable resultater. Under hensyn til de af skovstyrelsen selv påpegede usikkerhedsmomenter tager nævnet udgangspunkt i middeltallene svarende til bonitet II.5. På grund af de også fra anden side - herunder Århus amtskommune - fremhævede yderligere usikkerhedsmomenter rundes disse middeltal lidt nedad.

Nævnet har også tilsluttet sig skovstyrelsens betragtninger med hensyn

til dyrkningsmulighederne for pyntegrønt, således at der i de fleste tilfælde er bortset fra pyntegrøntarealer på 0,1 ha og derunder. Endvidere har nævnet med støtte i skovstyrelsens udtalelse om udbyttemo-
dellen ved pyntegrøntdyrkning foretaget en reduktion i skovforeningens erstatningsberegninger på dette punkt. For løbe nr. 6 og 19 har skovstyrelsen lagt til grund, at de optimale udnyttelsesmuligheder fore-
ligger, og for disse ejendomme vedkommende er der ikke foretaget nogen reduktion udover en beskeden nedrundning.

Endelig følger det af punkt C.2 i nævnets samtidig hermed afsagte ken-
delse, at der ikke ydes erstatning for udgifterne til egetilplantning på de arealer, der skal konverteres, idet det er pålagt fredningsmyn-
dighederne selv at lade dette arbejde udføre og afholde udgifterne her-
ved. Hermed bortfalder en stillingtagen til berettigelsen af skovsty-
relsens beregninger på dette punkt, hvorefter der - selvom lodsejerne skulle afholde udgifterne - ikke ville opstå noget krav.

Som i fredningskendelsen anført er der for nogle ejendomme vedkommende mindre afvigelser i arealberegningerne mellem Danmarks Naturfrednings-
forenings og Viborg amtskommunes beregninger, og fredningsnævnet har her gennemgående bygget på Danmarks Naturfredningsforenings - højere -
arealstørrelser. Også de erstatningsberegninger, der er foretaget af skovforeningen og skovstyrelsen, er baseret på de højere arealstørrel-
ser, som nævnet lægger til grund. For 2 lodsejeres vedkommende - nr. 22 og 23 - er erstatningsberegningerne imidlertid baseret på nogle forment-
lig urigtige arealstørrelser, der hidrører fra foreningens oprindelige fredningsforslag. For nr. 22's vedkommende er det således både i skov-
foreningens og i skovstyrelsens beregninger angivet, at størrelsen er 9,4 ha, medens den rettelig er 9,1 ha og for nr. 23 er det angivet, at størrelsen er 10,6 ha, medens den rettelig er 10,1 ha. For disse 2 ejen-
domme har nævnet foretaget en forholdsmæssig reduktion i erstatningsbe-
regningerne, idet reduktionen efter aftale med skovforeningen er fore-
taget i erstatningerne for de største arealer (på nr. 22 i areal A på 9,3 ha og på nr. 23 i areal A på 5,3 ha).

Ved en misforståelse har skovstyrelsen ikke beregnet erstatningerne for løbe nr. 11, men nævnet har telefonisk fået oplyst den erstatningsberegning, som fremgår af opstillingen nedenfor.

Erstatningerne fastsættes herefter som nedenfor anført, idet det for hver enkelt lodsejer samtidig angives, hvilket erstatningskrav der har været fremsat, og til hvilke tal skovstyrelsens beregninger fører.

	Areal, der fredes.	Heraf egnet til nåletræer.	Erstatningskrav	Skovstyrelsens beregninger.		Nævnets erstatningsfastsæt- telse.			
				Bon.II.5	pyntegrønt	areal- erstat- ning.	rødgran	pynte- grønt	ialt
1. Det danske Spej- derkorps, Nordjyl- lands distrikt, v/Ketty Hornbæk Nielsen, m.fl., Århusvej 49, 8900 Randers,	1,0 ha	80%	16.500	6.864	o	800	6.000	o	6.800
2. Bjørn Melbye, Godthåbsvej 80 ^I , 2000 Kbhvn.F.	1,2 ha	80%	18.500	8.622	o	960	7.500	o	8.460
3. Henning Hermansen, Bavnehøjvej 29, Hvidding, 8834 Hammershøj	0,5 ha	80%	8.000	3.432	o	400	3.000	o	3.400
4. Karen Kjeldgård, Burrehøj 36, Foulum, 8834 Hammershøj	0,7 ha	50%	11.000	3.432	o	560	3.000	o	3.560
6. Knud Rasmussen, Kratvej 7, Hvid- ding, 8834 Hammershøj	6,9 ha	varierende				5.520			
Arealet er op- delt således: a)	3,0 ha		103.117	21.986	13.467-15.345		19.200	14.400	
b)	0,8 ha		11.701	8.748	o		7.700	o	
c)	2,4 ha (ageren)		182.923		45.082			45.000	
d)	0,3 ha		3.667	829	o		700	o	
e)	0,4 ha		1.468	332	o		300	o	92.820

Areal, der
fredes.Heraf eg-
net til
nåletræer.Erstatnings-
krav.Skovstyrelsens
beregninger
Bon II.5 pynte-
grøntNævnets erstatningsfastsættelse
Areal- rødgran pynte- ialt
erstat- grønt
ning7. Sv. Rytter Jen-
sen,Bavnehøjvej 31,
Hvidding,

8834 Hammershøj 11,0 ha varierende

8.800

Arealet er op-
delt således:

a) 9,0 ha

171.959

76.738

12.269-14.899

67.100 13.600

b) 0,3 ha

17.464

2.603- 3.254

2.900

c) 1,6 ha

14.861

3.359

0

2.900

d) 0,1 ha

3.636

542-678

600

95.900

8. Kn. Hjort Ras-
mussen,Bavnehøjvej 80,
Hvidding,

8834 Hammershøj 6,4 ha 80%

131.000

64.152

11.716-13.970

5.120

56.100 12.800

74.020

9. Ove Østerballe,

Tinghøj 14, Råsted,

8900 Randers

0,3 ha

70%

3.500

2.316

0

240

3.100

0

3.340

10. Anders Johan Poul-
sen,

Ørsted, 8950 Ørsted 0,5 ha

80%

8.000

3.432

0

400

3.000

0

3.400

11. H. Ingemann Pedersen
Kobbersmedevej 20,

8900 Randers 0,2 ha

50%

2.000

1.358

0

160

1.200

0

1.360

12. Lodsejere i Hvid-
ding v/Adolf La-

de Nielsen,

Haversmosevej 9,

Hvidding,

8834 Hammershøj 0,9 ha ca. 20%

3.000

2.116

0

720

1.900

0

2.620

13. G. Møller Jacob-
sen, Holmgårds-

vej 14, Kristrup,

8834 Hammershøj 0,4 ha.

25%

1.500

1.158

0

320

1.000

0

1.320

6.										
Areal, der fredes		Heraf eg- net til nåletræer	Erstatnings- krav.	Skovstyrelsens beregninger Bon II.5 pynte- grønt		Nævnets Areal- erstat- ning	erstatningsfastsættelse rødgran pynte- grønt ialt			
14.	Jørgen V. Bøje, Tårupvej 7, Hvidding, 8834 Hammershøj	3,6 ha	80%	mere end 67.000	24.999	6.611-8.114	2.880	21.900	7.400	32.180
15.	Kristian Krohn, Trollemindevæn- get 5, 3400 Hil- lerød	0,8 ha	80%	14.000	6.948	0	640	6.100	0	6.740
16.	Asger Sørensen, Vorningvej 126, Vorning, 8834 Hammershøj	0,8 ha	80%	15.500	6.948	0	640	6.100	0	6.740
17.	Anton Henrik La- de Nielsen, og Anders Adolf Lade Nielsen, Haversmosevej 9, Hvidding, 8834 Hammershøj	0,2 ha	50%	2.000	1.358	0	160	1.200	0	1.360
19.	Jens Roed Nielsen, Tåruphøjvej 11, Hvidding, 8834 Hammershøj	14,3 ha	varierende				11.440			
	Arealet er op- delt således: a)	9,5 ha		186.268	69.480	19.832-24.341		60.800	22.100	
	b)	0,2 ha		1.527	345	0		300	0	
	c)	1,5 ha		20.623	4.661	0		4.100	0	
	d)	0,5 ha		3.393	767	0		700	0	
	e)	1,5 ha		63.353		31.160			31.100	130.540
	f)	1,1 ha		0	0	0		0	0	

Areal, der
fredesHeraf eg-
net til
nåletræer.Erstatnings-
krav.Skovstyrelsens
beregninger
Bon II.5 pynte-
grøntNævnets erstatningsfastsættelse
Areal- rødgran pynte ialt
erstat- grøn
ning

20. Niels Nielsen, Vorningvej 82, Vorning, 8834 Hammershøj 3,0 ha	varierende					2.400		
Arealet er op- delt således: a) 1,4 ha		0	0	0		0	0	
b) 1,2 ha		25.195	7.406	3.105-3.857		6.500	3.500	
c) 0,2 ha		1.527	345	0		300	0	
d) 0,2 ha		8.918	2.016	0		1.800	0	14.500
21. Hanne Lykke Jakobsen, Tåruphøjvej 9, Hvidding, 8834 Hammers- 1,4 ha	varierende					1.120		
Arealet er op- delt således: a) 1,0 ha		8.251	5.790	0		5.100	0	
b) 0,3 ha		18.999	3.024	0		2.600	0	
c) 0,1 ha		1.130	255	0		200	0	9.020
22. Jørgen Bødker m.fl. Handest Øster- gård, Handest, 8990 Fårup 9,1 ha	80%					7.280		
Arealet er op- delt således: a) 6,9 ha		76.855	50.664			43.700	0	
b) 0,9 ha		23.912		3.565-4.456			4.000	
c) 0,1 ha		1.005	227			200	0	
d) 1,2 ha		16.498	3.065			2.700	0	57.880

	Areal, der fredes	Heraf eg- net til nåletræer	Erstatnings- krav.	Skovstyrelsens beregninger		Nævnets erstatningsfastsættelse	erstatningsfastsættelse		
				Bon II.5	pynte- grønt	Areal- erstat- ning	rødgran	pynte- grønt	ialt
23. Ole Fiil, Østerkæret 20, Nørbæk, 8990 Fårup	10,1 ha	80%				8.080			
Arealet er op- delt således:									
a) 8,8 ha			166.246	58.438	15.980-20.112		48.400	18.000	
b) 0,9 ha			6.871	1.553	0		1.400	0	
c) 0,4 ha			6.691	1.512	0		1.300	0	77.180
24. Henning H. Nørgaard, Østerkæret 10, Nørbæk, 8990 Fårup	6,3 ha	80%				5.040			
Arealet er op- delt således:									
a) 5,3 ha			95.734	35.972	9.316-11.570		31.500	10.400	
b) 0,5 ha			3.817	863	0		800	0	
c) 0,5 ha			5.023	1.136	0		1.000	0	48.740
25. Kristen R. Jørgensen, Hviddingvej 28, Nørbæk, 8990 Fårup	2,2 ha	80%				1.760			
Arealet er op- delt således:									
a) 2,1 ha			39.296	17.370	3.305-4.057		15.200	3.700	
b) 0,1 ha			893	202	0		200	0	20.860

		9.							
Areal, der fredes		Heraf ege- net til nåletræer	Erstatnings- krav.	Skovstyrelsens beregninger Bon 11.5	pynte- grønt	Nævnets erstatningsfastsættelse Areal- erstat- ning	rødgran	pynte- grønt	ialt
26. Thorbjørn Krogh Kronborgvej 24, Tilst, 8381 Mundelstrup		0,3 ha	ca. 33%	1.500	958	0	240	800	<u>0</u> 1.040
								Erstatninger ialt 703.780	
								=====	

Det bemærkes, at der ikke - som af lodsejer nr. 14 påstået - er fundet grundlag for udover de foran fastsatte erstatninger at tilkende erstatning for mistet herlighedsværdi.

De tilkendte erstatninger forrentes fra den 19. januar 1983 med en årlig rente, der er 1% højere end den af Danmarks Nationalbank fastsatte diskonto.

Der tillægges endvidere følgende omkostningsbeløb:

Dansk Skovforening 29.333,10 kr. Heraf er 14.373,45 kr. allerede udbetalt inden sagens afslutning. Restbeløbet 14.959,65 kr. udbetales til Midtjydsk Skovdyrker Forening ved skovrider Fr. Paludan, Brorsonsvej 47, 8850 Bjerringbro.

Skovrider Frederik Paludan i honorar 1.220 kr. samt 122 kr. til dækning af udlæg til planteavlskonsulent H.P.Nielsen.

Jørgen Boje, Toldbodgade 48, 8900 Randers, til dækning af udgifter til advokatbistand i forbindelse med indledende drøftelser med lodsejerne 2.535,77 kr.

Erstatningerne og de tilkendte omkostningsbeløb udredes med $\frac{3}{4}$ af staten, medens resten udredes af Århus og Viborg amtskommuner. Under hensyn såvel til størrelsen af de arealer, der er beliggende i de 2 amtskommuner, som til størrelsen af de erstatninger, der er tilkendt for de pågældende arealer, fordeles den sidste fjerdedel således, at $\frac{2}{3}$ heraf udredes af Viborg amtskommune og $\frac{1}{3}$ af Århus amtskommune.

På grund af størrelsen af de tilkendte erstatninger skal sagen forelægges for overfredningsnævnet, jfr. naturfredningslovens § 25.

Fredningsnævnets afgørelse kan desuden i medfør af naturfredningslovens § 26 påklages til overfredningsnævnet. såvel af lodsejerne som af en række myndigheder m.v. Klagefristen er 4 uger fra den dag, man har modtaget underretning om afgørelsen. Overfredningsnævnets adresse er Amaliegade 7, 1256 København K.

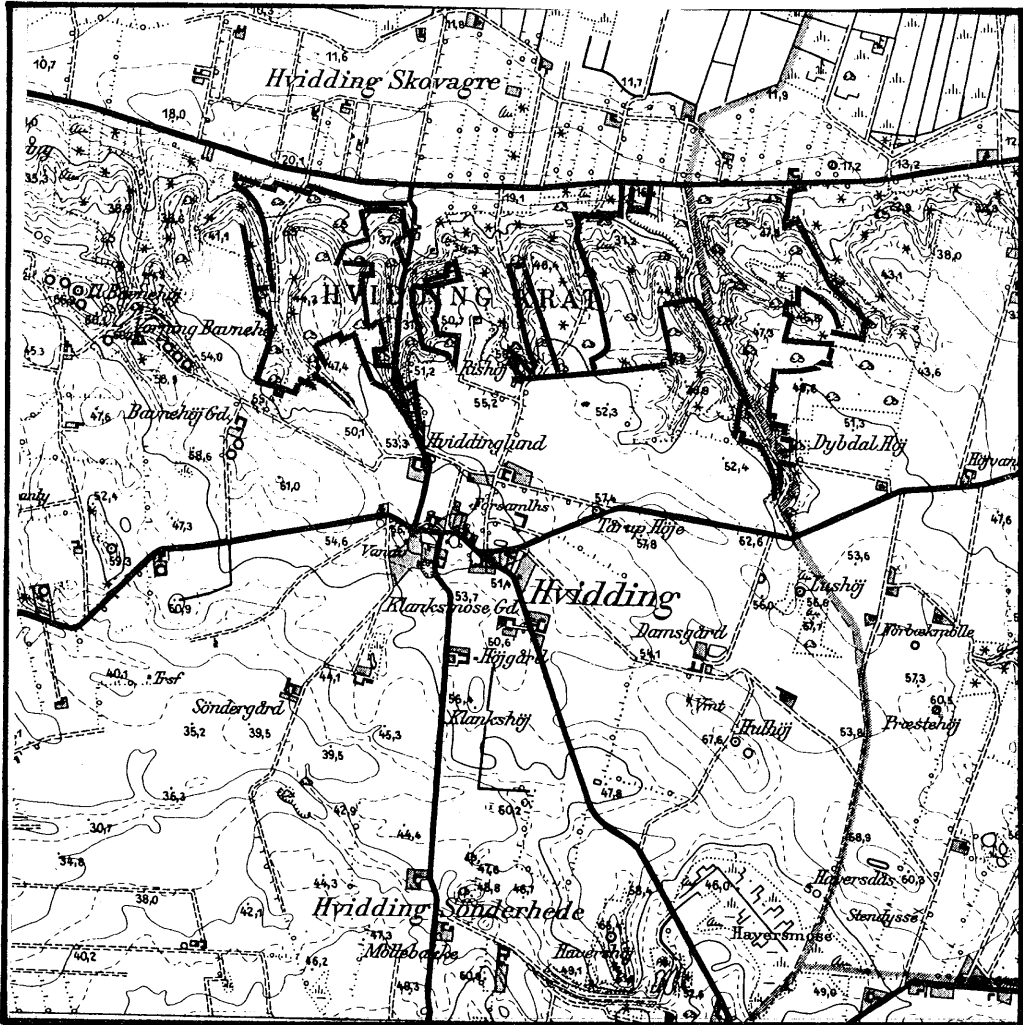
Rørdam   Ingemann Jensen   Per Blendstrup   Arne Bech Sørensen

Peder Koch Nielsen

Udskriftens rigtighed bekræftes:

Rørdam
Rørdam

KORT>

GI 1215 I NØ 1:25000
UDARBEJDET AF FREDNINGSTYRELSSEN
TIL TJENSTLIG BRUG VED MILJØMINISTERIET
SÆRTRYK MED GEODETIK INSTITUTS TILLÆGGE (A) 83

FREDNINGSKORT

OVERFREDNINGSNÆVNETS
fredningsafgørelse af
1984 i sag nr. 2558/83 JUNI 1984

REG.NR. 7559

- SIGNATURER**
- Fredningsgrænse
  - Beskyttelseslinje om fortidsmide
  - Særlige signaturer**
  - Se fredn. best. § 4 b, stk. 2 om bøgeskov
  - Se § 4 b, stk. 4 om nuværende nåletræsbevoksning
  - Se § 4 c om tilplantningsforbud

REG.NR. 07559.000

Hvidding Krat
Del af
Hvidding By, Vorning
Tjele Kommune
Viborg Amtskommune og
Nørbæk By, Nørbæk
Purhus Kommune
Århus Amtskommune

1:4000
0 50 100 200 300 400 m

